

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 56/2018-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. januára 2018 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Miroslava Duriša predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou Jarabica, s. r. o., Kutlíkova 17, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Martin Jarabica (pôvodne zastúpeného advokátkou Mgr. Kristínou Grundovou, Jakubovo námestie 2, Bratislava), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 218/2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. februára 2016 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48

ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 218/2013.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je žalobcom v súdnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 5 C 218/2013, v ktorom sa proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“, v citáciách aj „odporkyňa“) žalobou domáhal zaplatenia sumy 5 091,37 € s príslušenstvom.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza:

„Sťažovateľ podal dňa 28. 3. 2013 na Okresný súd Bratislava V návrh na vydanie platobného rozkazu na zaplatenie sumy 5 091,37 EUR s prísl. proti odporkyňi... Okresný súd Bratislava V vydal dňa 29. 4. 2013 vo veci platobný rozkaz so sp. zn. 26 Ro/1079/2013, ktorý bol následne zmenený opravným uznesením zo dňa 11. 6. 2013. Odporkyňa podala dňa 28. 6. 2013 proti tomuto platobnému rozkazu odpor, v ktorom namietla miestnu nepríslušnosť Okresného súdu Bratislava V. Z tohto dôvodu bolo konanie následne postúpené na Okresný súd Nové Zámky, kde je vedené pod sp. zn. 5 C/218/2013...

Postúpenie spisu bolo sťažovateľovi oznámené zo strany Okresného súdu Bratislava V listom zo dňa 13. 8. 2013, avšak samotný odpor mu bol doručený Okresným súdom Nové Zámky až 25. 11. 2013, t. j. s odstupom viac ako 3 mesiacov. Následne podal sťažovateľ na súd písomné vyjadrenie k odporu zo dňa 2. 12. 2013...

Druhé pojednávanie bolo vytýčené na 9. 6. 2014, pričom sa naň dostavil sťažovateľ so svojou právnou zástupkyňou a tiež právny zástupca odporkyne. Odporkyňa samotná sa na pojednávanie nedostavila bez ospravedlnenia, avšak súhlasila aby sa pojednávalo v jej neprítomnosti. Sme presvedčení, že súdu nič nebránilo, aby už na tomto pojednávaní vo veci rozhodol, nakoľko navrhovateľ bol vypočutý a všetky listinné dôkazy predložil, odporkyňa sa k veci písomne vyjadrila v podanom odpore, mala na pojednávaní právneho zástupcu, súhlasila s konaním v jej neprítomnosti a nenavrhol vykonať na podporu svojich tvrdení žiadne dôkazy (ani výsluch odporkyne samotnej). Konajúca sudkyňa sa však napriek tomu rozhodla pojednávanie odročiť, aby mohla odporkyňu vypočuť.

Ďalšie pojednávanie bolo vo veci vytýčené až na 18. 9. 2014 (s vyše 3-mesacným odstupom). Ani na tento termín sa však odporkyňa nedostavila, a to opäť bez ospravedlnenia. Navyiac, napriek výslovnej požiadavke zo strany súdu, ani dodatočne nepredložila lekárske potvrdenie o tom, že sa nemohla zúčastniť predchádzajúceho pojednávania, údajne zo zdravotných dôvodov. Súd však namiesto toho, aby takéto obštrukčné správanie odporkyne v medziach zákona sankcionoval konaním a rozhodnutím v jej neprítomnosti, alebo minimálne priznaním nároku na náhradu separátnych trov navrhovateľovi (na základe jeho podania z 24. 9. 2014), pristúpil k tomu, že pojednávanie odročil na neurčito a začal iniciatívne (bez návrhu ktorýkoľvek zo strán) preverovať u všeobecnej lekárky a psychiatra odporkyne či je odporkyňa po zdravotnej stránke schopná sa pojednávania zúčastniť, a to napriek tomu, že tu ide o klasické sporové konanie kde takýto zásah súdu, podľa nášho názoru, nebol na mieste.

Celý proces vzájomnej výmeny korešpondencie medzi súdom a lekármi trval neprimerane dlho (vyše 7 mesiacov!). Adresu lekárky mal súd k dispozícii už deň po pojednávaní (19. 9. 2014), no list jej zaslal až 5. 2. 2015 (s odstupom takmer 5 mesiacov!)... Lekári nepotvrdili, že by bol zdravotný stav odporkyne natoľko vážny, že by sa pojednávania nemohla zúčastniť...

Na pojednávaní dňa 18. 9. 2014 sťažovateľ požiadaval o pripustenie rozšírenia návrhu o úroky z omeškania. Išlo o jednoduchú zmenu návrhu, ktorú bolo možné vybaviť priamo na pojednávaní, avšak súd o nej rozhodol až 11. 12. 2014, a to až po písomnej urgencii sťažovateľa v Žiadosti o informáciu o stave konania zo dňa 4. 12. 2014...

Po pojednávaní si sťažovateľ podaním zo dňa 24. 9. 2014 uplatnil nárok na náhradu separátnych trov, v zmysle § 147 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Rozhodnutie o tomto nároku, ktoré by, podľa nášho názoru, súd mal vydať čo najskôr, aby tak na odporkyňu pôsobil preventívne a odradil ju od ďalšieho svojvoľného ignorovania povinností účastníka súdneho konania, však sťažovateľovi dodnes nebolo doručené...

Súd pristúpil k odročeniu pojednávania na neurčito, aby preveril či je odporkyňa po zdravotnej stránke schopná sa ho zúčastniť. Posledné vyjadrenie lekára, ktoré potvrdilo, že odporkyňa sa pojednávania môže zúčastniť, dostal súd už 13. 4. 2015 (pred takmer 10 mesiacmi!), no napriek tomu, pokiaľ je nám známe, ani do dnešného dňa nevytýčil termín ďalšieho pojednávania a vo veci nekoná!

Od ostatného pojednávania uplynulo pritom už 16 mesiacov, čo je skutočne alarmujúce, najmä s prihliadnutím na to, že toto pojednávanie vôbec nemuselo byť odročené a súdu nič nebránilo, aby konal a rozhodol aj v neprítomnosti odporkyne. Jeho rozhodnutie v sporovom konaní iniciatívne (bez návrhu ktorejkoľvek zo strán) skúmať zdravotný stav odporkyne považujeme za svojvoľné a z hľadiska hospodárnosti a rýchlosti konania mimoriadne nevhodné.

Sťažovateľ súd niekoľkokrát žiadal o urýchlený postup v konaní, najmä s prihliadnutím na vyšší vek odporkyne, no na jeho žiadosti o informácie a o vytýčenie pojednávania súd žiadnym spôsobom nereagoval. Išlo konkrétne o Žiadosť o informáciu o stave konania zo dňa 4.12. 2014, Žiadosť o vytýčenie pojednávania a o rozhodnutie o uplatnenom nároku na náhradu separátnych trov zo dňa 25. 2. 2015 a Žiadosť o vytýčenie pojednávania a o rozhodnutie o uplatnenom nároku na náhradu separátnych trov zo dňa 8. 12. 2015...

Dňa 27. 7. 2015 sťažovateľ podal predsedovi súdu aj Sťažnosť na zbytočné prieťahy v súdnom konaní, avšak predseda súdu ju vyhodnotil ako nedôvodnú a v Odpovedi na sťažnosť zo dňa 24. 8. 2015 poukázal na vysokú zaťaženosť sudcov. Odvtedy uplynulo už pol roka a pojednávanie stále nebolo vytýčené, hoci už aj predseda súdu problém s prieťahmi v tomto konaní eviduje (aj keď ho v lete minulého roku ešte nevyhodnotil ako mimoriadne závažný). Sme teda presvedčení, že prostredníctvom sťažnosti predsedovi súdu sa nám nápravu vznikajúcich prieťahov dosiahnuť nepodari...

Od začatia konania už uplynuli takmer 3 roky, no konanie je prakticky stále na začiatku (neboli ešte vykonané žiadne dôkazy) a v činnosti súdu sa vyskytujú rôzne dlhé obdobia nečinnosti, z ktorých za najzávažnejšie považujeme ešte stále pretrvávajúce takmer 10-mesáčné obdobie od 13. 4. 2015 (kedy súd obdržal vyjadrenie od psychiatra odporkyne), počas ktorého súd stále nepristúpil k vytýčeniu pojednávania. Taktiež samotnú činnosť súdu považujeme v mnohom za nedostatočne efektívnu až nesprávnu (iniciatívne preverovanie zdravotného stavu namiesto rozhodnutia v neprítomnosti odporkyne, 5-násobné prekročenie lehoty na rozhodnutie o zmene návrhu). Sme presvedčení, že týmto spôsobom sa Okresný súd Nové Zámky dopúšťa neprijateľných prieťahov v konaní a porušuje tak základné práva sťažovateľa.“

Na základe už uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol o porušení ním označených práv v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 5 C 218/2013, aby okresnému súdu prikázal konať bez zbytočných prietáhov a aby rozhodol o povinnosti okresného súdu uhradiť mu finančné zadost'učinenie v sume 4 000 € a trovy konania, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 218/2013.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho záležitosť verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Ústavný súd pre účely posúdenia možnosti prijatia sťažnosti na ďalšie konanie z obsahu sťažnosti a jej príloh a dožiadaním okresného súdu zistil tento priebeh a stav napadnutého konania:

- Okresný súd Bratislava V o žalobe sťažovateľa rozhodol platobným rozkazom sp. zn. 26 Ro 1079/2013 z 29. apríla 2013 (ďalej len „platobný rozkaz“);

- Okresný súd Bratislava V vydal opravné uznesenie sp. zn. 26 Ro 1079/2013 z 11. júna 2013;

- žalovaná podala proti platobnému rozkazu odpor z 28. júna 2013, v ktorom zároveň namietala miestnu nepríslušnosť Okresného súdu Bratislava V;

- súdny spis bol okresnému súdu postúpený 13. augusta 2013;

- okresný súd nariadil vo veci pojednávanie, ktorého termín určil na 24. apríl 2014;

- pojednávanie nariadené na 24. apríla 2013 bolo na základe žiadosti právneho zástupcu žalovanej odročené;

- okresný súd nariadil vo veci pojednávanie, ktorého termín určil na 9. jún 2014;

- na pojednávaní konanom 9. júna 2014 okresný súd vec meritórne prerokoval a pojednávanie odročil na 18. september 2014;

- na pojednávaní konanom 18. septembra 2014 okresný súd vec meritórne prerokoval a pojednávanie odročil na neurčito;

- na pojednávaní konanom 18. septembra 2014 požiadal sťažovateľ o rozšírenie žaloby, o ktorom okresný súd rozhodol uznesením č. k. 5 C 218/2013-97 z 11. decembra 2014 tak, že návrh sťažovateľa na rozšírenie žaloby pripustil;

- okresnému súdu bola 13. apríla 2015 doručená správa [REDAKOVANÉ], psychiatrická ambulancia v Štúrove, ktorou reagoval na dopyt okresného súdu;

- okresný súd na sťažnosť sťažovateľa z 27. júla 2015, ktorou namietal zbytočné prietahy v súdnom konaní, odpovedal 24. augusta 2015, vyhodnotil ju ako neopodstatnenú, pričom poukázal na plynulé vykonávanie úkonov v primeraných lehotách a upozornil sťažovateľa na čerpanie riadnej dovolenky zákonnej sudkyne v trvaní jedného mesiaca a následné prerušenie výkonu funkcie zákonnej sudkyne, ku ktorému dôjde od 1. septembra 2015;

- okresný súd 5. apríla 2016 vykonal vo veci pojednávanie, ktoré odročil na 17. máj 2016;

- okresný súd na pojednávaní konanom 17. mája 2016 vo veci v merite veci rozhodol rozsudkom č. k. 5 C 218/2013-145 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) tak, že uložil žalovanej povinnosť uhradiť sťažovateľovi sumu 2 091,37 € spolu s úrokom z omeškania

vo výške 8,75 % ročne zo sumy 1 997,85 € od 14. februára 2013 do zaplataenia a úrokom z omeškania vo výške 5,5 % ročne zo sumy 93,52 € od 25. júna 2013 do zaplataenia všetko do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku a vo zvyšnej časti žalobu sťažovateľa zamietol. Okresný súd súvisiacim výrokom o trovách konania rozhodol tak, že sťažovateľ je povinný uhradiť žalovanej trovy konania v sume 202,62 € na účet jej právneho zástupcu do troch dní od právoplatnosti rozsudku;

- sťažovateľ podaním z 24. júna 2016 podal na okresnom súde návrh, ktorým žiadal doplnenie rozsudku okresného súdu o výrok o trovách konania, ktoré zavinila svojim postupom žalovaná;

- sťažovateľ následne 6. júla 2016 podal proti výroku rozsudku okresného súdu, ktorým bola jeho žaloba zamietnutá, a proti súvisiacemu výroku o trovách konania odvolanie, ktorým sa na základe dôvodov v ňom uvedených domáhal jeho zmeny tak, aby vyhovel jeho žalobe v celom rozsahu a žalovanú zaviazal uhradiť mu trovy konania;

- okresný súd 8. septembra 2016 vyzval sťažovateľa na úhradu súdneho poplatku za podanie odvolania a zároveň zaslal právnemu zástupcovi žalovanej návrh na doplnenie rozsudku, odvolanie sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu a vyzval ho, aby sa k týmto podaniam sťažovateľa v lehote 10 dní odo dňa ich doručenia vyjadril;

- dňa 3. októbra 2016 sťažovateľ uhradil súdny poplatok za podanie odvolania;

- okresný súd 8. novembra 2016 nariadil termín verejného vyhlásenia doplnacieho rozsudku na 25. november 2016;

- dňa 25. novembra 2016 okresný súd doplniacim rozsudkom č. k. 5 C 218/2013-186 (ďalej len „doplniací rozsudok“) rozhodol o nároku sťažovateľa na úhradu „*separátnych trov konania v rozsahu 100 %*“;

- okresný súd po vykonaní úkonov súdu prvého stupňa v odvolacom konaní predložil 28. marca 2017 Krajskému súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) súdny spis spolu s opravným prostriedkom sťažovateľa na rozhodnutie o ňom;

- krajský súd 24. apríla 2017 vrátil okresnému súdu predmetný súdny spis ako predčasne predložený, pretože okresný súd nesprávne doručil doplniací rozsudok sťažovateľovi, nesprávne uviedol údaj o právnom zastúpení sťažovateľa a vo výroku doplnacieho rozsudku nesprávne sformuloval jeho výrok (§ 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku);

- okresný súd následne v zmysle pokynov krajského súdu tieto nedostatky odstránil a vec sa od 9. augusta 2017 nachádza na krajskom súde.

Na základe uvedeného prehľadu jednotlivých procesných úkonov vykonaných okresným súdom vo veci sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že v priebehu napadnutého konania možno identifikovať určité obdobia krátkodobej nečinnosti okresného súdu a napadnuté konanie čiastočne vykazuje znaky nesústredného postupu, pričom išlo o pochybenia ojedinelé. Zároveň zákonná sudkyňa v tomto období čerpala dlhšiu dovolenku a bezprostredne po nej požiadala o prerušenie výkonu funkcie sudcu, v dôsledku čoho došlo k prerozdeleniu jej neskončených a nerozhodnutých vecí. Inak okresný súd v napadnutom konaní postupoval v zásade plynulo a sústredene. Ústavný súd zároveň nespochybňuje, že okresný súd mohol v priebehu napadnutého konania postupovať aj efektívnejšie, napriek tomu zastáva názor, že zistené nedostatky v postupe okresného súdu nedosahujú ústavnoprávny rozmer, pretože išlo o pochybenia okresného súdu, ktorých účinok zásadným spôsobom neprispel k výraznému spomaleniu napadnutého konania vrátane rozhodovania o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu.

Ústavný súd v súvislosti s uvedenými zisteniami poukazuje na svoju judikatúru, z ktorej vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05). Pojem „zbytočné priet'ahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Za takýto priet'ah možno považovať podľa názoru ústavného súdu aj sťažovateľom namietanú nečinnosť okresného súdu.

V danom prípade preskúmaním účelnosti, časovej postupnosti procesných úkonov okresného súdu v napadnutom konaní, najmä však s prihliadnutím na namietanú dĺžku konania, ako aj na jeho predmet – uplatnenie nároku na náhradu škody a úhradu zmluvnej

pokuty – jeho výšku a povahu (neprivilegovaný typ konania) ústavný súd v danej veci neposúdil postup okresného súdu v hodnotenom období ako porušenie sťažovateľom označeného základného práva podľa v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

Ústavný súd v závere poznamenáva, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí sťažovateľ v tejto veci predložil ústavnému súdu novú sťažnosť, ale len za predpokladu, že by v ďalšom priebehu napadnutého konania bol okresný súd nečinný alebo by postupoval neefektívne.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. januára 2018